

Hálózatok, regionális rendszerek

03/060

AGUSTI, Lluís: Les réseaux des bibliothèques a l'étranger: les modèles français et espagnol = Bull. Bibl. Fr. 47.tom. 2002. 5.no. 55-61.p. Bibliogr. lábjegyzetben.

Res. angol, német és spanyol nyelven

Országok közötti könyvtárhálózatok: francia és spanyol modellek

Együttműködés -nemzetközi; Gépi könyvtári hálózat

Spanyolország az 1990-es években létrehozta a spanyol könyvtárak és dokumentációs-információs központok hálózatát külföldön. Mindezt annak a Cervantes Intézetnek a keretein belül tette, amely 1991 óta hivatalosan is a spanyol és a latin-amerikai kultúra, nyelv szószólója és terjesztője az egész világon. Sajátos szerkezetű és szerényebb anyagi forrásból táplálkozó intézmények ezek, mint amelyeket Nagy-Britannia, Franciaország vagy Németország hívhatott életre.

Az első ilyen hálózatot bizonyára az ún. „kulturális nagykövetségek” működtették, amelyek általánosságban a 19. század végén sorra-rendre születtek külföldön. E korban jelentek meg az első spanyol kezdeményezések is, három jól körülhatárolható területen: először az olyan nagy európai városokban, mint London (1946) vagy Párizs (1952); majd Észak-Afrikában, különösen Marokkóban, minden olyan területen, amely valaha spanyol fennhatóság alá tartozott; végül pedig Latin-Amerika országai-
ban.

A jelenlegi Cervantes Intézet csak 1992-ben alakult. Egy újonnan felmerülő igény hozta létre, nevezetesen az, hogy a spanyol enteriőrt, a spanyol kultúrát igénylő közönség összetétele megváltozott. Látogatói a 20. század végén elsősorban nem a külföldön élő spanyolok, hanem inkább a francia és a német polgárok közül került ki, akik a kor felfogásához híven egy új Spanyolország képet, az ősi kultúrájában is modern, csábító, szédítő európai országot kívánták látni.

Az intézmény létrehozói először az észak-amerikai, brit, francia és német mintákat tanulmányozták. Elképzelésükhöz legközelebb a német modell állt ki egyensúlyozott nyelvtanítási és kulturális tevékenységével és 5-15 ezer kötetes könyvtári állományával. Ez utóbbi kialakításához azonban a példát a francia könyvtárak szolgáltatták sokszínű dokumentumtípusaikkal, a modern és antik harmonikus együttélésével, állománymegőrzési gondossággal. E tapasztalatok nyomán alakultak meg a spanyol könyvtárak. Napjainkban 30 országban 38 könyvtár mintegy ötszáz ezer dokumentummal képviseli a spanyol kultúrát külföldön.

A Franciaországban található spanyol könyvtárak: a párizsi (1952), a Goya Házé (Casa de Goya) Bordeaux-ban, egy újabb spanyol könyvtár Toulouse-ban és a legrégebbi, hányatott sorsú, ma kb. 20 ezer kötetet számláló bibliotéka a „College d'Espagne”-é.

Spanyolországban a Franciaországot és kultúráját bemutató médiatárak és információs központok léteznek. Professzionális szempontok alapján történő átfogó újjászervezésük az 1990-es években megtörtént. Így ma Barcelona, Madrid, Valencia, Sevilla, Saragoza és Bilbao rendelkezik egy-egy francia könyvtárral, de érdemes még megemlíteni

a madridi Velázquez Ház (Casa de Velázquez) és az „Alliances francaises”-ek kisebb könyvtárait is. Míg Spanyolország a világon mindössze 38 hivatalos spanyol könyvtárral képviselteti magát, addig Franciaország 250 francia központot helyezett el a kontinenseken. Ebben az összehasonlításban jól látható, hogy Spanyolorzágnak van még mit tennie, de a jobb helyzetben lévőkre is új feladat vár: reális könyvtáraiknak az Internet korában a virtuális könyvtárak részévé is kell válniuk, tehát számítógépes feltárásuk sürgetővé vált.

(Pajor Enikő)

lásd még 3, 21

Kereskedelmi tájékoztatás

03/061

ANDRIANOVA, Irina Nikolaevna: Vhozdenie v mir biznesa i kommercii. Predostavlenie informacii v Centre mezdunarodnoj trgovli = Biblioteka. 2002. 4.no. 12-14.p.

Belépés az üzlet és a kereskedelem világába. Információnyújtás a Nemzetközi Kereskedelmi Központban

Szakkönyvtár -kereskedelmi

Az 1980-ban Moszkvában alapított Nemzetközi Kereskedelmi Központ aktív tagja a 97 ország 326 szervezetét tömörítő Nemzetközi Kereskedelmi Központok Szövetségének. A Központ küldetése abban áll, hogy elősegítse Oroszországnak a világgazdasághoz való integrálódását, az orosz piacok elismerését a külföldi befektetők felé, támogassa a hazai és a nemzetközi vállalkozások kölcsönös hasznosító kapcsolatait. A Központban az alapításakor szakkönyvtárat nyitottak, napjainkban a gyűjteményben mintegy 25 ezer könyvtári egységet őriznek és előfizetnek kétszáz folyóiratra, valamint 45 napilapra. A szakkönyvtár gyűjtőkörébe tartozik

többek között a közgazdaságtan, az üzleti élet, a bank- és tőzsdeügyek, a kereskedelem, a jog, a statisztika, a marketing és a vezetélmélet. Tájékoztató szolgáltatások alapját állományuk mellett orosz és a Szövetség által rendszeresen küldött külföldi adatbázisok (pl. a Trade Information Directory CD-ROM-on) jelentik. A Libermedia elnevezésű integrált könyvtári rendszernek köszönhetően a könyvtár szabad hozzáférést biztosít a könyvek és időszaki kiadványok adatait feltáró online katalógushoz és az internethez, megrendelésre elektronikus formában összefoglalókat készít az új beszerzésekről és rendszeres sajtófigyelést végez.

A nemzetközi és orosz üzleti információszerzés és gyűjtés fejlesztése során figyelembe kell venni, hogy Oroszországban napjainkban az információs infrastruktúra fejletlensége miatt a Központ és a könyvtár által nyújtott szolgáltatások egyelőre nem, vagy csak minimális szinten képezik a gazdaság részét, az üzleti élettel és a kereskedelemmel kapcsolatos információk csak szétszórtan találhatók meg, és a használókhoz való eljutásuk esetleges. A Healey&Baker's Európa harminc városában lefolytatott felmérése szerint Moszkva az utolsó helyen áll az információs társadalom vívmányainak bevezetésében. Egy sor oka van annak, hogy az információ piaca ilyen nehezen alakul ki és csak akadozva fejlődik: hiányzik a hazai üzleti szféra vállalkozókedve, nincsenek meg a feltételei a külföldi befektetők letelepedésének, nem létezik az információhoz való szabad hozzáférés gyakorlata a tudományos-technikai, a jogi, a kormányzati adatbázisok használata esetén, szabályozatlan a szerzői jog és a szellemi tulajdon kérdése, nincs komoly marketing-tevékenység a szakirodalmi információ piacának feltérképezésére. Az internet-hozzáférés és információkeresés komoly hányada csak térítéses szolgáltatásként működik, a regisztrált adatok egy része frissítés nélküli és pontatlan, sok az átfedés, ez megnehezíti a gyors és hatékony visszakeresést. Oroszország vállalkozói egyszerűen nem tudják, milyen vagy melyik könyvtárhoz fordulhatnak, ha üzleti információra van szükségük. Az orosz könyvtár-

ri rendszerben korábban létrehozta már működő könyvtárakban ún. szakirodalmi információs központokat, ezek fejlesztése azonban komoly anyagi ráfordítás és hozzáértő, jól képzett információs szakemberek nélkül nehézkes, gyakran akadózik.

A Nemzetközi Kereskedelmi Központ könyvtára – szinte „megbújva” a Központ sokrétű feladatrendszerében, ugyanakkor jól kiegészítve annak tevékenységét és erősítve küldetését – a főváros és a régió üzleti köreiben komoly ismertséggel és hírnévvel bír, az üzleti információk egyik legjobb és legpontosabb közvetítőjének számít. Fejlett telekommunikációs infrastruktúrájának, gazdag anyagi-technikai bázisának és magasan képzett szakembereinek köszönhetően méltó helyet foglal el a központok szövetségének szervezetében. A szakkönyvtár szolgáltatásainak megvalósítása érdekében gyakran működik együtt az Oroszországi és a Moszkvai Kereskedelmi Kamara szakkönyvtáraival, függetlenül attól, hogy bizonyos területeken ezek a gyűjtemények is alapos fejlesztésre szorulnak.

(Hangodi Ágnes)

Humán tudományi tájékoztatás

03/062

USBERTI, Marina: RDN Humbul Humanities Hub, un nuovo centro de gravita per l'informazione in rete nel campo delle scienze umane = Boll.AIB. 42.vol. 2002. 3.no. 291-303.p. Bibliogr. 19 tétel.

Res. angol nyelven

Az RDN Humbul Humanities Hub, a hálózati tájékozódás új súlypontja a humán tudományok területén

Online információkeresés; Számítógép-hálózat; Tájékoztatás -humán tudományi

A brit JISC által támogatott *Resource Discovery Network* (RDN) öt tematikus „zsilipjének” egyike-

ként 1999 novemberében kezdte meg működését a *Humbul Humanities Hub*. Célja, hogy az oktatók és hallgatók számára nyújtson megfelelő hozzáférést a jó minőségű, tematikusan válogatott, egységesen kereshető forrásokhoz, valamint egyéb szolgáltatásokhoz, ezáltal mintegy ellensúlyozza a „láthatatlan web” fenyegető terjedését, a felhasználók számára pedig egy élő virtuális közösséghez tartozás érzését biztosítsa. Az RDN-n belül jelenleg öt ún. *hub* (a.m. középpont, súlypont) működik: az orvostudományi *BIOME*, a műszaki, matematikai és informatikai *EEVL*, a természettudományi *PSIgate*, a társadalomtudományi, közgazdasági és jogi *SOSIG*, valamint a humán tudományi *Humbul Humanities Hub*. Ez utóbbi adatbázisában egyaránt lehet kulcsszavakkal keresni, illetve tárgy, típus, idő szempontú válogatásokban böngészni. Rekordjai a *Dublin Core* alapján vannak „katalogizálva”, tartalma pedig – a gondos „állománygyarapítás” következtében az egész web-forrásanyag kellően széles, de mégis a brit oktató és tanuló közösség, mint speciális közönség igényeihez mért válogatásához nyújt hozzáférést. Nem tévesztve szem elől azt az eredeti célt, hogy magas minőségi követelményeknek megfelelő súlypontja legyen egy meghatározott tárgykör online információellátásának, a *hub* egy új zsilip-koncepció irányába mozdul el. Ebben a felhasználó egyre aktívabb szerepet kap, újabb szolgáltatások – mint pl. katalogizálandó új források javasolásának lehetősége – révén részt vesz egy virtuális közösség életében. Ezt szolgálják az olyan új, a felhasználó igényeihez szabás („hiperperszonalizáció”) célját szolgáló eszközök, mint a *My Humbul*, és az egészen friss *My Humbul Include* – általuk a válogatott adatok zárt és statikus csomagja helyébe a különböző funkciókhoz hatékonyan alkalmazkodó, rugalmas *hub* lép.

(Mohor Jenő)